

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Богданов Д.С.

аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

КОНЦЕПЦІЙНО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Досягнення цілей економічного прогресу за рахунок аграрного сектору економіки базується на засадах сільського розвитку. Тільки динамічний сільський розвиток спроможний забезпечити економічний підйом на основі підвищення доходів незахищених верств населення та сприяти значному скороченню безробіття сільського населення.

У 2009 році турботи про стан природного середовища, забезпечення соціальних і економічних проблем сільських мешканців втілилися в єдину концепцію багатофункціональності, що була проголошена міжнародною організацією під патронатом ООН – «Food and Agriculture Organization». Визначальною рисою цієї інтеграції є те, що вона розглядає більш широкі зв'язки сільського господарства з економікою в цілому, відносини сільського господарства з користувачами землі, а також динамічні питання між сільськими і міськими регіонами [1].

Звідси випливає, що село як соціально-територіальна підсистема суспільства становить єдиний соціально-економічний, територіальний, природний та історико-культурний комплекс, що включає в себе сільське населення, сукупність суспільних відносин, пов'язаних з його життєдіяльністю, територію і об'єкти, які на ній розміщені.

Важливою сферою сільського розвитку є і функціонування сільських громад – побудова дієвої системи місцевого самоврядування на визначених територіях, що пов'язано, насамперед, із формуванням його фінансової та організаційних основ, всебічне сприяння становленню розгалуженої мережі органів самоврядування сільських громад та відповідного бюджетного забезпечення потреб сільської інфраструктури.

Розглядаючи теоретико-методологічні і прикладні аспекти сільського розвитку, слід підкреслити, що він можливий лише на засадах усталеності. В умовах України стале зростання сільських територій передбачає дотримання таких найважливіших умов:

– посилення та підтримка тих аспектів державної аграрної політики, які сприяють підвищенню функціонування людського потенціалу на селі, а також забезпечують раціональне використання і збереження природних ресурсів території;

– створення сприятливих умов для поширення несільсько-господарських видів діяльності на селі;

– забезпечення диференційованого підходу до розвитку галузей охорони здоров'я, освіти, культури, організації обслуговування населення в міській і сільській місцевостях з орієнтацією на рівні світових стандартів;

– подолання дискримінації сільської місцевості в забезпеченні інженерною та сільською інфраструктурою.

У свою чергу, забезпечення сталого сільського розвитку вимагає відповідного організаційного забезпечення в рамках удосконалення системи державного управління. Еволюція становлення спеціалізованих управлінських структур стосовно сільських територій розпочинається із перших років економічної незалежності України, коли в структурі Кабінету міністрів було створено Державний комітет із соціального розвитку села. Діяльність комітету була спрямована на нормативно-правове забезпечення соціального розвитку села, розширення сфери прикладання праці, формування і удосконалення сільської інфраструктури, селективну підтримку окремих територій тощо.

Надалі цей комітет було об'єднано з Міністерством аграрної політики України, що призвело до «розмивання» його функцій. Частина функцій, що стосується розвитку інженерної і соціальної інфраструктури, перейшла у відання Міністерства регіональної політики і будівництва; розвиток дорожньої мережі – Міністерству транспорту і зв'язку. За таких умов Міністерству аграрної політики і продовольства стає все важче здійснювати координацію дій, питань стосовно розвитку села.

Спеціалісти наголошують [2] на необхідності більш тісної взаємодії і координації роботи державних органів управління стосовно проблем розвитку сільських територій і пропонують створення при Кабінеті міністрів спеціального комітету (агенції) сільського розвитку, очолюваного віце-прем'єр міністром. До речі, подібне передбачено у підрозділі 14 розділу II Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, де в загальних рисах йдеться про потребу утворення при КМУ Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку сільських територій.

Цілком логічно, що ініціатором створення урядового координаційного центру (агенції) сільського розвитку мало б стати Міністерство аграрної політики і, насамперед, тому, що йдеться про

розв'язання на найвищому рівні виконавчої влади комплексу міжгалузевих завдань стосовно поліпшення просторового і соціального середовища розвитку аграрного сектору, тобто про важливі чинники ефективності і конкурентоспроможності агропродовольчого виробництва. Діяльність пропонованої агенції не може бути продуктивною без створення її розгалуження на місцях. Тому на регіональному рівні (області) й місцевому (райони) доцільно було б також виокремити відповідні структурні підрозділи. Вони мають забезпечувати реалізацію державної аграрної політики на селі та координувати роботу регіональних та місцевих органів виконавчої влади в цьому напрямку. Облаштування сільських територій в руслі сільського сталого розвитку безумовно сприяло б і адміністративно-територіальному устрою країни, про який так багато говориться. Адміністративно-територіальна реформа може посприяти сільському розвитку по деяких ключових сферах. По-перше, це дасть змогу вдосконалити міжбюджетні відносини, зокрема у сфері зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування. Можливим проривом в цьому напрямку є пропозиція, щоб до місцевих бюджетів зараховувалися (у повному обсязі) податок на доходи фізичних осіб і земельний податок, транспортний збір з автомобілів і збір за забруднення навколишнього середовища, а також частину податку на прибутки підприємств [3].

У процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи можливим є і вдосконалення (розширення) функцій органів місцевого самоврядування. Зокрема, це стосується земельних і екологічних питань. В першому випадку сільська рада могла б надавати дозвіл на володіння (продаж) земельної ділянки, в другому – вирішувати питання про можливість (заборону) розміщення шкідливого виробництва.

Список використаних джерел:

1. «NGO/CSO Forum for Food Sovereignty, final statement 2009» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fao.org/about/en/>.
2. Теорія, політика та практика сільського розвитку / За ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАНУ О.М. Бородіної, д-ра екон. наук, чл.-кор. УААН І.В. Пролони: НАН України: Ін-т економ. та прогнозування. – К., 2010. – 376 с.
3. Матеріали Всеукраїнської наради з питань соціально-економічного розвитку сільських населених пунктів від 23.05.2009 / Урядовий кур'єр. – 2009. – 26 травня.